

z příkladů uvedených v motivech k Šu 87 a) j. n. co do listin, jimiž skutečné převzetí (odevzdání) se dokazuje (zpáteční listky pošty nebo dráhy). V tomto případě bylo by sporné zboží jen tenkrát žalovanému skutečně odevzdáno, pokud se týče jím skutečně převzato bývalo, kdyby se bylo dostalo do faktické moci žalovaného samého neb osoby, žalovaným k přijetí zboží splnomocněné. Žalobkyně předložila pouze přijímací listky na rychlozboží a nikoliv zpáteční list dráhy anebo jiné listy, z kterýchž by se dalo dovozovati, že žalovaný sporné zboží skutečně obdržel. Schází tedy podstatná náležitost Šu 87 a) j. n., a Šu 31 odstavec druhý uh. c. ř. s., t. j. listinný důkaz o skutečném převzetí zboží žalovaným a nemůže proto místní příslušnost krajského soudu v Č. o tato ustanovení zákonná býti opírána. Za tohoto stavu věci není potřebí zabývat se otázkou, jsou-li zde ostatní náležitosti uvedených předpisů zákonných čili nic. Eventuální nárok žalobkyně na přikázání sporu sedrii v Bratislavě jako příslušnému soudu, učiněný teprve v rekursu do usnesení procesního soudu, jest opožděný, neboť tento návrh dlužno podati dle Šu 261 c. ř. s. před rozhodnutím soudu první stolice (viz motivy k poslednímu odstavci tohoto Šu).

Čís. 2311.

Jde o výměnek (§ 49 čís. 3, § 81 odstavec druhý j. n.), vyhrazeno-li při postupu nemovitosti plnění záležející v určitém ročním peněžitém důchodu na místě výměnkových dávek.

(Rozh. ze dne 21. února 1923, R I 169/23.)

Dle notářského spisu ze dne 10. května 1911 vyhradili si manželé Leopold a Anna P-ovi, postupující žalovaným nemovitostí, služebnost bytu a výměnek, záležející každoročně v 900 K zlaté měny na místo výměnkových dávek. V roce 1922 domáhal se Leopold P. (Anna P-ová 1912 zemřela), na žalovaných nedoplatku každoročního důchodu 900 Kč ve zlatě a zadal žalobu u okresního soudu, v jehož obvodu byla zavazená nemovitost. Žalovaní vznesli námitku věcné a místní nepřislusnosti soudu, již soud první stolice vyhověl a žalobu odmítl. Rekursní soud zrušil usnesení okresního soudu a uložil mu, by, nepřihlížeje k domnělé věcné a místní nepřislusnosti, o žalobě dále po zákonu jednal a rozhodl. Důvody: Jde o to, jakou právní povahu má zažalovaný duchod, jedná-li se totiž o pouhý duchod, či zda duchod tento jest svou povahou výměnkem. Při posuzování této otázky sluší především zkoumati účel, jaký mělo stanovení tohoto duchodu, který byl pro žalobce a jeho zatím zemřelou manželku na postoupených nemovitostech knihovně zajištěn. Ve směru tom vychází z tvrzení žaloby na jevo, že tento duchod vyměnili si postupující na místo výměnkových dávek a to do smrti obou nedílný. Ježto se pak jedná nejen o postup obytných stavení, nýbrž i celé řady zemědělských pozemků, nutno míti za to, že vymíněný doživotní roční duchod má býti náhradou za výměnek, který postupující si při předání živností hospodářských pravidelně pro sebe vyhrazují pro hmotné zajištění své výživy ve stáří, kdy

postoupením hospodářství svým dětem nebo třetím osobám nemohou v postoupené živnosti více hospodařiti. Jest tudíž důchod shora uvedený pokládati za náhradu výměnku. Správnost tohoto názoru potvrzuje sbírka materialii k Šu 49 J. N., kdež se výslovně praví: »Für das Ausgedinge wurde die bezirksgerichtliche Kompetenz unbeschränkt anerkannt, weil hier überwiegend Gründe der Zweckmässigkeit dafür sprachen, diese Art der Rechtsstreitigkeiten, welche eine starke lokale Färbung an sich tragen und ländliche Verhältnisse der verschiedensten Art zur Voraussetzung haben, den diesen nahestehenden Bezirksgerichten vorzubehalten.« Již ze slov »Ländliche Verhältnisse der verschiedensten Art zur Voraussetzung haben« vyplývá, že výměnek nemusí nutně míti za předmět opěťující dávky naturální, nýbrž může míti za předmět i doživotní důchod, pokud arci tento dle své povahy naturální dávky výměnkové zastupuje. Tak vyskytuje se zejména v krajinách, kde chmel se pěstuje, výměnkový důchod, t. j. chmelného (»Hopfengeld«), kteréž svou právní povahou není než výměnkem. Rovněž i Krainz ve svém »System des österr. allgem. Privatrechts«, připouští, že výměnek může záležeti v poskytování výživného v penězích nebo v naturálních dávkách. Podobně i Stubenrauch, Kommentar II. str. 5—6 u 7. vydání. Spory o výměnek náleží však dle Šu 49 čís. 3 j. n. bez ohledu na hodnotu sporu před okresní soudy a to dle Šu 81 odstavec druhý j. n. před okresní soud, v jehož obvodu jest nemovitost, reálným břemenem, t. j. výměnkem obtížená. Avšak i dle Šu 91 odstavec druhý mohou žaloby o zadrželé dávky z reálných břemen býti proti držiteli obtíženého pozemku podány též u onoho soudu, v jehož obvodu jest obtížený pozemek. Jest tudíž příslušnost dovolaného procesního soudu odůvodněna a nelze přisvědčiti názoru soudu první stolice, který žalobu odmítl z důvodu nepřislušnosti soudu.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolacímu rekursu.

D ů v o d y:

Rekursní soud zrušil k žalobcovu rekursu usnesení první stolice, jímž byla žaloba odmítnuta, a uložil první stolici, aby nepřihlížejíc k domnělé nepřislušnosti, dále po zákonu jednala a rozhodla. Vychází především otázka, zda je dovolací rekurs vzhledem k ustanovení Šu 527 odstavec druhý c. ř. s. přípustným. Otázku tuto nutno zodpověděti kladně. Prvý soud na námitku žalovaných, že jest místně i předmětně nepřislušným, obmezil jednání na tuto námitku a usnesením pak žalobu odmítl s odůvodněním, že se má ku projednání a rozhodnutí za nepřislušna. Měl tedy správně námitce nepřislušnosti vyhověti a žalobu proto odmítnouti. Rekursní soud žalobcovu rekursu vyhověl a usnesení prvního soudu zrušil, uznáv námitku nepřislušnosti za bezdůvodnou, neměl však usnesení prvního soudu zrušiti a uložiti mu, by, nepřihlížeje k domnělé věcné a místní nepřislušnosti, o žalobě dále po zákonu jednal a rozhodl, nýbrž měl vysloviti, že se usnesení soudu první stolice změňuje a námitka místní a předmětné nepřislušnosti soudu zamítá. Mohouť podle Šu 261 odstavec čtvrtý c. ř. s. v takovém případě strany, když usnesení nabylo moci práva, navrhnouti, by byl ve věci samé ustanoven rok k ústnímu

ličení. Nejde tu tedy o usnesení zrušující, nýbrž změňující a do toho jest dovolací rekurs po zákonu přípustným. Pokud jde o to, zda je ona námitka odůvodněna, Nejvyšší soud sdílí názor rekursního soudu, jehož odůvodnění nebylo dovolacím rekurem nikterak vyvráceno. Jak z notářského spisu ze dne 10. května 1911, odstavec čtvrtý, vyplývá, vyhradili si postupující rodiče služebnost bytu a výměnek, záležející v každoročním důchodu 900 K zlaté měny na místě výměnkových dávek, do smrti obou rodičů nedílný. Za tohoto stavu nelze mít pochybnosti o tom, že onen důchod nutno považovati za výměnek. Nezáleží na tom, zda výměnek ten pozůstává v naturaliích či v penězích či též v poskytování bytu (služebnost bytu), jak ostatně i z §u 330 ex. ř. (Geld- und Naturalleistungen) vyplývá, nýbrž pravá podstata výměnku tkví v tom, že vlastník nemovitosti při jejím postoupení vyhrazuje sobě neb osobě jiné na čas svého života neb této osoby jisté požitky nebo práva za účelem upravení budoucí výživy a zaopatření. Jest proto zkoumati — bez ohledu na to, jak ve smlouvě bylo ono poskytování pojmenováno — jeho účel. A tu ze smlouvy dlužno usuzovati, že postupitelé, odevzdávše nástupcem svůj nemovitý majetek, záležející z domu a pozemku, vyměnili si byt a výměnkářský důchod jediné pro své budoucí zajištění bytem a penízem na výživu a jiné zaopatření, že tedy jde v pravém slova smyslu o výměnek a nikoliv o smlouvu o doživotním důchodu po rozumu §u 1284 obč. zák. Od této se liší výměnek tím, že byl zřízen v úmyslu a za tím účelem, aby byla výživa a zaopatření do budoucnosti, na stáří postupitelum nemovitosti zajištěna za to, že se této, jež jim posud poskytovala vše, čeho k živobytí jim bylo třeba, ve prospěch nástupcu zřekli. Nesejde na tom, za jakých poměrů postupující nemovitosti odevzdali nástupcem, v jakém byly stavu a jak zatíženy, neboť to nemůže na právní povaze ujednaného poskytování nic změnit. Také z té okolnosti, zda žalobce žalobou žádá celý výměnek nebo jeho část nebo efektivní zaplacení ve zlaté měně, nebo zaplacení dle domnělého kursu zlaté koruny, švýcarského franku, nelze na jinou právní povahu ujednaného plnění usuzovati. Jde tedy o plnění výměnku a žaloby takové, jak správně již rekursní soud provedl, patří dle §u 49 čís. 3 j. n. k pravomoci okresních soudů.

Čís. 2312.

Domáhati se zrušení smlouvy pro zkrácení přes polovinu ceny obecné není možno, nelze-li vzhledem k okolnostem případu již obnoviti předešlý stav.

(Rozh. ze dne 21. února 1923, Rv I 762/22.)

Smlouvou ze dne 12. února 1919 prodala žalobkyně (vdova po zubním techniku) žalovanému zubnímu lékaři inventář i materiál zubolékařský za 8.600 K a vzdala se za dalších 22.000 K práva k výkonu živnosti zubotechnické, jež jí dle §u 56 živn. řádu příslušelo. V roce 1922 domáhala se prodatelka zrušení oné smlouvy pro zkrácení přes polovinu obecné ceny. O b a n i ž š í s o u d y žalobu zamítly, o d v o l a c í s o u d mimo jiné z těchto důvodů: Dle §u 934 obč. zák. má žádost